

ВИСНОВОК
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації
Оніщик Анастасії Володимирівни
на тему «Фіктивна діяльність суб'єктів господарювання
як загроза економічній безпеці України», поданої на здобуття ступеня
доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка»

1. Актуальність теми дослідження.

Інституційні реформи в межах трансформаційного періоду створили позитивні передумови для розвитку господарської діяльності в Україні. Водночас ринкова трансформація національної економіки окрім значних позитивних перетворень створила передумови і до незаконної діяльності суб'єктів господарювання. Внаслідок цього почав формуватися потужний тіньовий сектор, однією із складових якого є фіктивна діяльність суб'єктів господарювання.

Впродовж усього періоду незалежності України фіктивна діяльність суб'єктів господарювання набула значних загрозливих масштабів для сталого розвитку національної економіки. Фіктивна діяльність суб'єктів господарювання дестабілізує всі економічні процеси в країні та водночас являється однією з істотних загроз економічній безпеці держави, оскільки полягає у заподіянні шкоди бюджетів держави, юридичним та фізичним особам, сприяє зростанню корупції в органах державної влади, поширює відтік вітчизняного капіталу за кордон, знижує конкурентоспроможність та інвестиційну привабливість держави тощо. Ігнорування такого поширеного явища, як фіктивна діяльність, призводить до значних похибок при визначенні макроекономічних показників, до неадекватної оцінки найважливіших процесів і тенденцій, до тактичних і стратегічних прорахунків під час прийняття управлінських рішень. Все це призводить до порушення економічних відносин та стає загрозою економічній безпеці нашої держави. У зв'язку з цим постає питання розробки ефективних заходів мінімізації фіктивної діяльності суб'єктів господарювання як важливої передумови зростання економічної безпеки держави.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Обраний напрям дослідження узгоджується із Концепцією забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері, схваленою розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2012 року № 569-р, Стратегією сталого розвитку «Україна–2020», схваленою Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015, Стратегією національної безпеки України, затвердженою Указом Президента України від 14 вересня 2020 року № 392/2020. Дисертаційна робота є складовою науково-дослідної роботи кафедри міжнародної економіки Університету державної фіскальної служби України за темою «Забезпечення економічної безпеки підприємств в умовах глобалізації» (державний реєстраційний номер 0114U006380), у межах якої автором охарактеризовано фіктивну діяльність суб'єктів господарювання як

форму прояву тіньової економіки та встановлено вплив фіктивної діяльності на економічну безпеку України.

3. Мета і завдання дослідження. Метою роботи є розробка підходів до обґрунтування теоретико-методичних засад та формування практичних рекомендацій щодо протидії фіктивної діяльності суб'єктів господарювання як загрози економічній безпеці України.

Для досягнення зазначеної мети поставлені такі завдання:

- розкрити генезис та еволюцію теоретичних досліджень фіктивної діяльності суб'єктів господарювання;
- визначити сутність, форми прояву і класифікацію фіктивної діяльності суб'єктів господарювання;
- виявити економічні фактори, що визначають масштаби фіктивної діяльності суб'єктів господарювання;
- охарактеризувати специфіку моніторингу фіктивної діяльності суб'єктів господарювання;
- сформулювати модель впливу фіктивної діяльності суб'єктів господарювання на економічну безпеку України;
- оцінити податковий потенціал фіктивної діяльності суб'єктів господарювання;
- проаналізувати зарубіжний досвід протидії фіктивної діяльності суб'єктів господарювання;
- розробити концепцію протидії фіктивної діяльності суб'єктів господарювання в Україні.

Об'єктом дослідження є економічні відносини, що виникають у процесі фіктивної діяльності суб'єктів господарювання.

Предметом дослідження є фіктивна діяльність суб'єктів господарювання як загроза економічній безпеці України.

4. Наукова новизна результатів дисертації

Наукові результати дослідження полягають у тому, що дисертація є одним із перших в Україні комплексним, науковим, монографічним дослідженням фіктивної діяльності суб'єктів господарювання як загрози економічній безпеці України. В результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків. Основні з них такі:

вперше:

- сформовано із застосуванням функціонально-цільового підходу дескриптивну модель впливу фіктивної діяльності суб'єктів господарювання на економічну безпеку України, яка описується системою рівнянь та враховує економічні, соціальні, політичні, правові, психологічні та етичні фактори;

удосконалено:

– характеристику фіктивної діяльності суб'єктів господарювання з позицій економічного світогляду, що дозволило обґрунтувати сутність, ознаки та вплив її на економічну безпеку України та виокремити історичні етапи генезису фіктивної діяльності суб'єктів господарювання з обґрунтуванням чотирьох етапів її трансформації;

– концепцію протидії фіктивної діяльності суб'єктів господарювання, що структурно складається із чотирьох елементів: місії, умов реалізації, науково-теоретичного підґрунтя та напрямів практичної реалізації;

– наукові позиції щодо розуміння поняття «моніторинг», акцентувавши увагу на фіктивній діяльності суб'єктів господарювання та етапах його здійснення;

набули подальшого розвитку:

– класифікація фіктивної діяльності суб'єктів господарювання, що дало змогу виокремити види та їх похідні терміни фіктивної діяльності суб'єктів господарювання, а також класифікувати фіктивну діяльність суб'єктів господарювання за одинадцятьма критеріями: за особливістю здійснення протиправної діяльності, за структурою організації отримання нелегальної економічної вигоди, за цілями здійснення фіктивної діяльності, за характером одержуваної вигоди, за способом обрахування збитку від фіктивного підприємництва для економічної системи країни, за наявністю господарської діяльності, за географією діяльності, за тривалістю здійснення, за джерелом отримання вигоди, за застосуванням моделі господарської діяльності, за вчиненими кримінальними правопорушеннями;

– наукові положення щодо сутності податкового потенціалу, відповідно до якого фіктивну діяльність суб'єктів господарювання віднесено до нереалізованої складової частини податкового потенціалу.

5. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Практичне значення отриманих результатів полягає у розробці рекомендацій, спрямованих на вдосконалення протидії фіктивної діяльності суб'єктів господарювання як загрози економічній безпеці України.

Окремі результати дослідження використані у науково-дослідній діяльності Університету державної фіскальної служби України (акт від 21.06.2019 р.).

Матеріали дисертації використовуються у освітньому процесі Академії праці, соціальних відносин і туризму під час викладання навчальних дисциплін «Національна економіка», «Економіка підприємства», «Економічне діагностування підприємницької діяльності» (акт від 16.06.2020 р.).

6. Використання результатів роботи. Основні матеріали дисертації викладено:

- «Трансформація фіскальної політики України в умовах інтеграції» (м. Ірпінь, 1-15 грудня 2017 р.);
- «Забезпечення сталого розвитку в умовах глобалізаційних трансформацій» (м. Київ, 26 травня 2018 р.);
- «Генерування інновацій інклюзивного розвитку: національний, регіональний, міжнародний вимір» (м. Запоріжжя, 4-5 жовтня 2018 р.);
- «Забезпечення сталого розвитку в умовах глобалізаційних трансформацій» (м. Київ, 25 травня 2019 р.).

7. Особиста участь автора полягає в одержанні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі, в аналізі та пошуку літературних джерел інформації, розробці наукової гіпотези та методики наукових досліджень, оформленні та узагальненні роботи, участі у виконанні аналітичної частини, аналізі та обґрунтуванні отриманих результатів, формулюванні висновків і рекомендацій, підготовці отриманих матеріалів до публікацій та оприлюднення даних, щодо наукового дослідження відповідно до плану та теми дисертаційної роботи.

Апробація наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі здійснювались здобувачем особисто при методичній і науковій підтримці доктора економічних наук, професора Лазебник Л.Л.

Особистий внесок здобувача підтверджений представленими документами і науковими публікаціями.

8. Перелік публікацій за темою дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача.

Результати теоретичних і експериментальних досліджень автора, основні наукові положення і висновки дисертації в достатній мірі 9 наукових публікаціях, у тому числі 1 колективна монографія, 3 статей у наукових фахових виданнях України, включених до міжнародних наукових баз; 1 стаття у наукових виданнях інших держав, що включені до бази даних Scopus і Web of Science; 4 тез наукових доповідей.

Список публікацій здобувача за темою дисертації, які відповідають вимогам п.11 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 06 березня 2019 року:

Колективна монографія:

1. Підприємництво в епоху глобальних трансформацій: виклики та перспективи розвитку: монографія / [Пашко П.В., Лазебник Л.Л., Кіндзерський Ю.В., Оніщик А.В. та ін.]; за ред. д.е.н., професора П.В. Пашка та д.е.н., професора Л.Л. Лазебник; Університет державної фіскальної служби України. Ірпінь, 2019. 476 с. (п. 7.1, с. 304-349) (2,81 друк.арк.; особистий внесок здобувача: витoki фіктивної діяльності суб'єктів господарювання,

стан та проблеми нейтралізації фіктивної діяльності, види та форми фіктивної діяльності суб'єктів господарювання, ефективні механізми протидії фіктивній діяльності- 2,81 друк. арк.).

Статті у наукових фахових виданнях України, у виданнях України, які включено до міжнародних наукометричних баз:

2. Оніщик А.В. Ретроспективний аналіз становлення та розвитку фіктивної діяльності суб'єктів господарювання. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2018. Випуск 30. Частина 3. С. 48–51. *Входить до наукометричних баз реферування та індексування: Index Copernicus International (ICI), Google Академія (0,3 друк. арк.).*

3. Оніщик А.В. Економічна природа фіктивної діяльності суб'єктів господарювання. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2018. № 3 (102). С. 40–46. *Входить до наукометричних баз реферування та індексування: Index Copernicus International (ICI), Google Академія (0,4 друк. арк.).*

4. Лазебник Л.Л., Оніщик А.В. Класифікація фіктивної діяльності суб'єктів господарювання. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2019. № 2. С. 36–46. (особистий внесок здобувача: визначено форми та види фіктивної діяльності суб'єктів господарювання). *Входить до наукометричних баз реферування та індексування: Index Copernicus International (ICI), Google Академія; (0,62 друк. арк.; особистий внесок: класифікація фіктивної діяльності суб'єктів господарювання – 0,35 друк. арк.).*

Статті в закордонні видання, що включені до наукометричних баз Scopus і Web of Science:

5. Оніщик А.В. Моніторинг фіктивної діяльності суб'єктів господарювання. *European journal of economics and management*. 2020. Volume 6. Issue 1. S. 130–135. *Входить до наукометричних баз реферування та індексування: Web of Science (0,4 друк. арк.).*

Матеріали конференцій:

6. Оніщик А.В. Фіктивна діяльність суб'єктів господарювання в системі загроз економічної безпеки. *Трансформація фіскальної політики України в умовах інтеграції: збірник наукових праць за матеріалами ІХ науково-практичної інтернет-конференції, 1-15 грудня 2017 р. Ірпінь, 2017. С. 153–154. (0,2 друк. арк.).*

7. Оніщик А.В. Методологічні проблеми дослідження фіктивної діяльності в Україні. *Забезпечення сталого розвитку в умовах глобалізаційних трансформацій: Збірник матеріалів конференції молодих науковців (м. Київ, 26 травня 2018 р.). Київ: АПСВТ, 2018. С. 49–50. (0,2 друк. арк.).*

8. Лазебник Л.Л., Оніщик А.В. Фіктивна діяльність господарюючих суб'єктів: складова чи екстерналія інклюзивного економічного розвитку? *Генерування інновацій інклюзивного розвитку: національний, регіональний, міжнародний вимір*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (4–5 жовтня 2018 року), м. Запоріжжя [Електронний ресурс] / Редкол.: Прушківська Е. В. (відпов. ред.) Електрон. дані. Запоріжжя: ЗНТУ, 2018. С. 42–45. (0,2 друк. арк.)

9. Оніщик А.В. Економічні критерії фіктивної діяльності суб'єктів господарювання. *Забезпечення сталого розвитку в умовах глобалізаційних трансформацій*: Збірник матеріалів ІІ конференції молодих науковців (м. Київ, 25 травня 2019 р.). Київ: АПСВТ, 2019. С. 48–49. (0,2 друк. арк.)

9. Структура та обсяг дисертації. Структура складається з вступу, трьох розділів, що охоплюють вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 248 сторінок. Основний зміст роботи викладено на 191 сторінці. Дисертація містить 36 рисунків, 30 таблиць та 14 додатків. Список використаних джерел містить 232 найменування, розміщених на 22 сторінках.

10. Оцінка мови і стилю дисертації. Дисертаційна робота Оніщик А.В. написана грамотною українською мовою, має змістовну цілісність, послідовність та завершеність. Стиль викладання матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі.

11. Ступінь наукової зрілості Оніщик А.В.

Під час виконання дисертаційної роботи за час навчання в аспірантурі Оніщик А.В. проявила високий рівень наукової підготовки, вміння поставити задачу, окреслити шляхи її вирішення та практичного втілення Оніщик А.В. володіє сучасними методами експериментальних досліджень, характеризується високою працездатністю, ініціативністю та наполегливістю.

ВВАЖАТИ, що дисертаційна робота Оніщик Анастасії Володимирівни на тему: «Фіктивна діяльність суб'єктів господарювання як загроза економічній безпеці України», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії, зі спеціальності 051 «Економіка» за актуальністю, ступенем новизни, науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає п.9,10, 11 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. №167 та напрямку наукового дослідження освітньо-наукової програми Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського.

РЕКОМЕНДУВАТИ дисертаційну роботу на тему: «Фіктивна діяльність суб'єктів господарювання як загроза економічній безпеці

України», подану Оніщик Анастасією Володимирівною на здобуття ступеня доктора філософії, до захисту у разовій спеціалізованій раді за спеціальністю 051 «Економіка»

Рецензенти:

Доктор економічних наук, професор
кафедри економіки та менеджменту
Миколаївського національного
університету імені В. О. Сухомлинського

Людмила НАЗАРОВА

Кандидат економічних наук, доцент
кафедри фінансів та обліку Миколаївського
національного університету імені
В. О. Сухомлинського

Наталія ДАНІК

ВЛАСНОРУЧНИЙ ПІДПИС
Назарова Л. В.
ЗАСВІДЧУЮ
Нач. відділу кадрів МНУ
імені В.О.Сухомлинського
Дата *11.05.2021*

ВЛАСНОРУЧНИЙ ПІДПИС
Даник Н. В.
ЗАСВІДЧУЮ
Нач. відділу кадрів МНУ
імені В.О.Сухомлинського
Дата *11.05.2021*